

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry
Puijonkatu 15, 70100 Kuopio
pohjois-savo@sll.fi
Y-tunnus: 1092861-1
www.sll.fi/pohjois-savo

Kuopion kaupunki / Kaupunkiympäristön palvelualue / Alueelliset
ympäristösuojelupalvelut
Suokatu 42
70100 Kuopio
ymparistonsuojelu@kuopio.fi

Asia: Lausunto Kuopion monimuotoisuusohjelmasta

1. Yleistä

Kuopion monimuotoisuusohjelma 2024 on kattavampi kuin edeltävä suunnitelma. Tarvitaan kuitenkin tarkempi linjaus monimuotoisuusohjelman vaikutuksista kaupungin metsästrategiaan ja maankäyttösuunnitelmiin. Jos ristiriitoja ilmenee, monimuotoisuusohjelman on oltava ohjaava asiakirja.

Kuopion kaupunki on Pohjois-Savon suurin kaupunki sekä pinta-alaltaan että asukasluvultaan ja siten sen merkitys toiminnan linjaajana on merkityksellinen. Kaavoituksen rooli luonnon monimuotoisuuden turvaajana isoissa maankäyttökohteissa pitää olla ohjaavana tekijänä. Tämä koskee erityisesti tilanteita, joissa kaupungin alueelle tulee tarve osayleiskaavoittaa esimerkiksi maa-ainestenotto-, kaivos- tai energiatuotantoalueita.

2. Johdanto

Lisäyksiä johdantotekstiin:

Tähän ohjelmaan on koottu tavoitteet ja toimenpiteet, joiden avulla kaupunki omassa toiminnassaan jatkaa ja edistää luonnon monimuotoisuuden turvaamista.

Esimerkiksi talousmetsissä tapahtuvan luonnonhoidon keinoja ovat **hakkuiden vähentäminen, kiertoajan pidentäminen, peitteisen metsän ylläpitäminen, lahoppuun määrän lisääminen**, arvokkaiden elinympäristöjen turvaaminen ja säästöpuiden jättäminen hakkuiden yhteydessä.

3. Tavoitteet

Pääpiirteittäin monimuotoisuusohjelman päätavoitteet ovat hyviä ja kattavia. Monimuotoisuusohjelman tavoitteissa monimuotoisuuden tulee olla tärkeysjärjestyksessä ensimmäisenä. Kohdassa 5 ensimmäiseksi nostetaan kaupungin metsien monikäyttö, jonka ensisijaisena tavoitteena on tuottaa taloudellista tai muuta hyötyä ihmisille. Monimuotoisuusohjelmassa pääpainon tulee olla muiden lajien ja elinympäristöjen turvaaminen.

4. Toimenpiteet

Monimuotoisuusohjelman mukaan Kuopion alueella uhanalaisiksi luokiteltuja luontotyyppisiä on erityisesti soiden ja metsien luontotyyppiryhmissä. Luontotyyppien uhanalaistumista aiheuttavia syitä ovat muun muassa metsien talouskäytöstä johtuvat metsäelinympäristöjen muutokset. Tiukkaan, myös metsänkäyttöä rajoittavaan suojeluun tähtäävien ohjelma-alueiden osuus koko kunnan pinta-alasta on varsin vaatimaton 0,18 %.

Näin ollen monimuotoisuusohjelmaan tulee kirjata huomattavasti kunnianhimoisempia tavoitteita metsien osalta. Tärkeimmät toimenpiteet ovat metsänkäyttöä rajoittavan suojelun huomattava lisääminen kasvullisella metsämaalla, ja käsittelyn piiriin jäävien talousmetsien hakkuumäärien vähentäminen.

Tarkemmat kommentit toimenpiteisiin:

1. Kaupunkivihreän määrä kasvaa

1.1. Laadimme keskeiselle kaupunkialueelle (Siilinjärven ja Hiltulanlahden välinen alue) yhden yhtenäisen, yleiskaavatasoisen ja sitovan siniviherverkostosuunnitelman, jolla turvaamme laajat yhtenäiset viheralueet ja rannat sekä niiden väliset yhteydet. Lisäksi osoitamme uusien siniviheryhteyksien tarpeet.

1.2. Selvitämme kaavojen ajantasaisuuden. ~~mikäli ennakoarvioiden perusteella on kaavan toteuttamisen myötä häviämässä merkittävän monimuotoista luontoa.~~ (Kaavojen tulee olla ajan tasalla ilman ehdollisuutta.)

2. Arvokkaat luontokohteet, uhanalaiset luontotyypit ja lajit säilyvät

2.3. Tavoitteemme on ensi vaiheessa suojella vähintään 10 % kaupungin metsien kasvullisesta metsämaasta.

2.8. Tähän kohtaan tarvitaan konkreettinen, prosenttimääräinen tavoite samaan tapaan kuin kohdassa 2.3. Pelkkä huomion kiinnittäminen rehevien metsä- ja suoluontotyyppien suojeluun ei riitä. Lisäys tähän kohtaan: Laaditaan soiden ennallistamissuunnitelma.

3. Vesialueiden tila on hyvä ja niiden luonto monimuotoista

3.5. Turvaamme luonnontilaisten pienvesien hyvän tilan.

4. Lähiluonto, kulttuuriympäristöt ja rakennetut alueet ovat monimuotoisia

4.1. Määritämme ensi tilassa konkreettisen tavoitteen niittyjen määrästä.

Kehitämme nurmikoita ja pientareita niityiksi ja niittyjen hoidon menetelmiä luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi sekä pölyttäjien elinolosuhteiden parantamiseksi. Jätämme kuivia ja karuja, hiekkapohjaisia pientareita sekä rinteitä kehittymään kuiviksi kedoiksi.

4.4. Lisäämme lahopuun määrää viher- ja virkistysalueilla säästämällä vanhoja onttoja puita sekä hyödynnämme lahopuuta virkistysalueiden rakenteissa (esim. lahopuuaidat) ja huolehdimme lahopuuatkumosta.

4.6. Kaupungin mailla olevat perinnebiotoopit ja vastaavat uuselympäristöt tunnistetaan...

4.8. Lisäämme laidunnusta perinnebiotooppien hoidossa ja vieraslajien torjunnassa.

4.10. Lisäämme taajamametsien ja kaupunkipuistojen peitteisyyttä ja kasvatamme latvuspeittävyyttä.

5. Kaupungin metsät ovat monimuotoisia ja monikäyttöisiä

Kuopion kaupungilla onkin iso rooli metsäluonnon monimuotoisuuden vaalimisessa. Talousmetsien hakkuumääriä vähennetään selvästi ja niissä suositaan pääsääntöisesti metsän jatkuvaa kasvatusta. Virkistysmetsissä suositaan hallittua hoitamattomuutta. Tärkeät elinympäristöt ja arvokkaat luontokohteet jätetään kokonaan käsittelyn ulkopuolelle. Hakkuita ei toteuteta lintujen parhaaseen pesimäaikaan huhtikuun puolestävälisestä heinäkuun puoleenväliin.

5.1. Kaupungin metsissä edistetään monimuotoisuutta paremmin huomioivaa metsienhoitoa. Talousmetsien hakkuumääriä vähennetään selvästi ja virkistysmetsissä suositaan hallittua hoitamattomuutta.

5.3. Turvaamme lahopuuatkumon metsissämme säästämällä vanhoja puita ja antamalla niiden kuolla luontaisesti. Annamme lahopuun määrän lisääntyä vähintään 10 kuutioon hehtaarilla kaupungin talousmetsissä ja vähintään 20 kuutioon virkistysmetsissä.

5.5. Lisäämme metsien monimuotoisuutta säästämällä vanhoja metsiä, haapoja ja raitoja ja lisäämällä lehtipuuston määrää, ja ylläpidämme sekä lisäämme metsien rakenteellista vaihtelua muun muassa riistatiheiköiden avulla.

5.6. Jätämme vanhat tai järeät haavat, raidat, tuomet, terva- ja harmaalepät, pihlajat, jalot lehtipuut sekä kelot ja ylisukupolviset isot maisemapuut metsänhoitotoimenpiteiden ulkopuolelle.

5.7. Lehdoissa painotamme monimuotoisuutta jättämällä lehtoja pääsääntöisesti käsittelyn ulkopuolelle.

5.8. Talousmetsissä toteutetaan pääsääntöisesti jatkuvaa kasvatusta.

5.9. Avohakkuualueiden määrää vähennetään alle puoleen nykyisestä. Asetamme avohakkuualueen säästöpuun määrälle ja laadulle tavoitteen...

5.10. Selvitämme luonnonhoidollisen kulotuksen mahdollisuutta ja kulotuksen optimaalista ajankohtaa lintujen pesimisen kannalta palaneessa puussa elävän lajiston elvyttämiseksi Kallaveden saaristossa ja metsänhoidollisen kulotuksen mahdollisuuksia talousmetsissä sekä osayleiskaavojen VR-alueilla.

5.12. Teemme isojen petolintujen pesäpaikkakartoituksia kaupungin metsässä ja suojelemme pesäpaikat.

6. Haitallisten vieraslajien torjunta on toimivaa ja tehokasta

6.3. Laadimme ensi tilassa haitallisten vieraslajien torjunnan priorisointisuunnitelman...

6.9. Huomioimme haitallisten vieraslajien torjunnan maankäytössä ja ennaltaehkäisemme haitallisten vieraslajien leviämistä maa-ainesten ja työkoneiden mukana. (Tähän tarvitaan käytännön toimenpide: mitä urakoitsijoilta edellytetään?)

7. Kuopiolaisilla on vahva luontosuhde, he ymmärtävät luonnon monimuotoisuuden arvon ja toimivat vastuullisesti lähiluontonsa hyväksi

7.8. Suojaamme erityisen herkäät luontokohteet kulumiselta ohjaamalla virkistyskäyttöä monimuotoisuuden ehdoilla. Edistämme luonnon kestävää virkistyskäyttöä rakenteiden, opasteiden ja neuvonnan avulla.

Pohjois-Savon luonnonsuojelupiiri ry

Katja Ronkainen
puheenjohtaja
p. 0400 930552

Timo Koskinen
sihteeri